שואל חדא להד"מ וחדא אין דשאלה מתה ואידך לא ידענא אי דשכירות מתה ודקיימא דשאלה או דשאלה מתה ודקיימא דשכירות דמתוך שאינו יכול לישבע משלם: זה אומר שאולה וזה אומר שכורה ישבע השוכר ששכורה מתה: ואמאי מה שטענו לא הודה לו [א] ומה שהודה לו לא טענו אמר עולא [א]על ידי גלגול דא"ל אישתבע לי איזו מיהת דכדרכה מתה ומיגו דמישתבע דכדרכה מתה מישתבע נמי דשכורה מתה: זה אומר איני יודע וזה אומר כו': הא מני סומכוס היא דאמר [ב]ממון המוטל בספק חולקין בעי ר' אבא בר ממל שאלה בבעלים שכרה שלא בבעלים מהו מי אמרינן שאילה לחודה קיימא ושכירות לחודה קיימא או דלמא שכירות בשאלה מישך שייכי דהא מיחייב בגניבה ואבידה את"ל [ג]שכירה בשאלה מישך שייכי שכרה בבעלים שאלה שלא בבעלים מהו שאלה בשכירות ודאי לא שייכא או דלמא כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי את"ל לא אמרינן כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים וחזר ושאלה מהו הדר אתיא לה שאלה לדוכתה או דלמא אפסיקא לה שכירות ביני וביני שכרה בבעלים ושאלה וחזר ושכרה מהו מי אמרינן אתיא לה שכירות לדוכתה או דלמא אפסיקא לה שאלה ביני וביני [ד]תיקו: **מתני'** [ה]השואל את הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו או ביד בנו ביד עבדו ביד שלוחו של שואל ומתה פטור אמר לו השואל שלחה לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך או שאמר לו המשאיל הריני משלחה לך ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך [ו]וא"ל השואל שלח ושלחה ומתה חייב [ז]וכן בשעה שמחזירה: **גמ'**

ביד

חדא להד"מ כו'. הרי כפירה וחדא אין בעידן דשאלה מתה הרי הודאה: **ואמאי מה שטענו לא הודה לו.** אע"ג דאוקימנא בכופר ומודה ה"מ לר"נ מיהו מתני' לרב הונא ורב יהודה כדקתני ואמאי ישבע הרי אין כאן הודאה במקצת: **אישתבע לי איזו מיהת.** ואפי' היא שכורה יש לי עליך שבועה שכן הוא כדברין דלית לן דרמי בר חמא דבעי כפירה והודאה בשומרים דסבירא לן כמ"ד עירוב פרשיות כתיב כאן וכי כתיב כי הוא זה [ד] אמלוה הוא דכתיב וגלגול שבועה מן התורה היא [ה]ואמרה האשה אמן אמן [ו] כדדרשינן בסוטה (דף יח.): **שאלה בבעלים.** וקודם שהחזירה חזר ושכרה מיניה ובשעת שכירתו לא היה עמו במלאכתו ונגנבה או אבדה בימי שכירות מהו: **מי אמרי' שכירות לחודה קיימא.** ומילתא אחריתא היא ואע"ג דכי משך לה מעיקרא בבעלים היא ותו לא הדר משך לה מיחייב ליה דבשעת שכירות ברשותו היתה ולא מיחסרא משיכה וקני חליפו באמירה ולעולם קנין אחריתי היא ושלא בבעלים היא: **או דלמא שכירות בשאלה מישך שייכא.** כל חיובי שוכר דגניבה ואבידה ישנן בשואל ולא הוסיף כלום ומחמת משיכה ראשונה באו לו והיא בבעלים הואי ופטור: **שכרה בבעלים.** וקודם שהחזירה חזר ושאלה ממנו שלא בבעלים ומתה כדרכה וחיוב זה לא מחמת משיכה ראשונה בא עליה דהא חיוב שאלה לא שייך בשכירות מהו מי אמרי' שאלה לענין אונסין בשכירות ודאי לא שייכא וחיוב דמחמת קנין שלא בבעלים בא לו או דלמא כיון דשייכא במקצת דחיוב גניבה ואבידה שעליו יש לתלות במשיכה ראשונה כמאן דשייכא בכולה דמי ופטור אף באונסין: **את"ל כיון דשייכא כו'.** איני יודע להעמידו ולא גרסי' ליה. אלא ה"ג **ואת"ל לא אמרינן כיון דשייכא במקצת כו': שאלה בבעלים שכרה שלא בבעלים וחזר ושאלה שלא בבעלים.** הדרא שאלה לדוכתה ואזיל בתר משיכה שאלה קמייתא דהוית בבעלים: **מתני' ביד בנו.** המשאיל שלחה לו לשואל ביד בנו של משאיל: **או ביד בנו [ביד עבדו] או ביד שלוחו של שואל [ומתה] פטור.** אם מתה בדרך פליגי בה רבה ורב חסדא בהגוזל קמא (ב"ק דף קד.) רב חסדא מתרץ לה להאי שלוחו דשואל דמתני' בשכירו ולקיטו שדר בביתו אבל אין עדים שהוא שלוחו דאי איכא עדים הוי שליח ומחייב השואל באונסין משמסרו לו רבה אומר אפילו עשאו שליח בעדים לאו שליח הוא להתחייב ע"י באונסין דה"ק ליה אינש מהימנא הוא אי בעית לשדורי בידיה שדר: **וכן בשעה שמחזירה.** אם שלח השואל ביד בנו ועבדו או שלוחו או ביד עבדו ושלוחו של משאיל לא יצאה מרשותו של שואל עד שתבא ליד המשאיל ואם מתה בדרך חייב אמר לו המשאיל שלחה לי או שאומר לו השואל הריני משלחה וכו' וא"ל המשאיל שלח ושלחה ומתה פטור: **גמ'**

ביד

שבועת היסת כמו פוגם כתובה ועד אחד מעיד שהיא פרועה פרק הכותב (כתובות דף פז.) ועוד אור"ת דרב יהודה מוקי נמי מתני' כר"נ ואיכא חדא להודאה והכי פריך מה שטענו לא הודה לו כלומר למה ישבע ששכורה מתה היה לו לישבע ששאולה קיימת והיא אותה שמחזיר לו ולהשיב על טענתו שאומר שאולה מתה ומשני ע"י גלגול כיון דצריך לישבע על אותה שמתה שכדרכה מתה אוקמה רבנן אידך שבועה נמי עלה בגלגול דטוב לעשות ב' שבועות על פרה אחת יותר מעל ב' פרות [ז]אבל ההיא דהמוכר הבית (ב"ב דף ע.) ליכא לאוקמי כגון דאיכא פרה אחרת של הודאה דלוקמה דליכא הודאה ומיתי ליה שפיר:

שאלה בבעלים שכרה שלא בבעלים מהו. משמע אבל שכרה בבעלים וחזר ושכרה שלא בבעלים פשיטא דשכירות כדקיימא קיימא וא"ת דאמרינן לעיל (דף צו:) דאתיא שכירות בבעלים ומפקע שכירות שלא בבעלים אלמא אין שניה מתחברת עם הראשונה וי"ל דגזירת הכתוב הוא דבכל היכא דאיכא בעלים או בראשונה או בשניה פטור:

ה"ג בקונטרס בבעיא שלישית את"ל כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה לא אמר. ותימה דא"כ מאי בעי בבעיא רביעית שכרה בבעלים שאלה שלא בבעלים וחזר ושכרה מהו אי חוזר שכירות לדוכתה או לא הא כיון דשאילה שבאמצע לא חשיבא בבעלים היכי תיהדר שכירות לדוכתה ליחשב בבעלי' אחרי שכבר פסקו הבעלים בשאילה שבאמצע אין זו סברא כלל ואין לפרש דבעיא רביעית אינה לפי את"ל שאמרנו אלא לפי מה שנאמר את"ל דאמרי' כיון דשייכא במקצת כמאן דשייכא בכולה דמי ומספקא ליה כיון דלא פסקו הבעלים הדרא לדוכתה או דלמא לא הדרא לדוכתה דשאלה מפסקא דהואיל דמחמת השאילה אין שכירות האחרון יכול ליחשב בבעלים דתרי שייכי לא אמרינן לא הדרא נמי לדוכתה דא"כ היה לו לגמ' לפרש את"ל דאמר ועוד דא"כ למה הוצרך לומר בבעיא ג' את"ל לא אמר כיון דלפי' אמר א"ש הבעיא כי היכי דבעיא ד' חוזר לאת"ל דאמר [ב] ונראה כמו שהיה כתוב בספרים בבעיא שלישית ואת"ל דאמרינן כיון דשייכא במקצת כמו שייכא בכולה דמי וכן משמע בפי' הקונטרס שכן היה בספרו אלא שהוא הגיה לא אמרי' ופשיטא ליה לגמרא דאי לא אמרינן שאלה בבעלים ושכרה וחזרה ושאלה לא הדרא שאילה לדוכתה דכיון דאינה ראויה להתחבר עם השכירות שלפניה אפילו נעשה שכירות עצמו בבעלים איפסיקא לה שכירות דלא הדרא לדוכתה אע"ג שלא פסקו בעלים באמצע אבל את"ל דאמר מיבעיא ליה אם חוזרה שאלה לדוכתה דכיון דראויה להתחבר עם השכירות שלפניה אילו נעשה שכירות עצמה בבעלים השתא נמי שלא נעשה בבעלים לא הוי הפסק והדרא לדוכתה או דלמא לא הדרא כיון שהשאילה אינה יכולה להתחבר עם השכירות שלפניה וליחשב מכחה שאילה בבעלים משום דשכירות עצמה לא נעשה בבעלים אלא משום דשייכא בשאילה שלפניה ותרי שייכי לא אמרינן והוי הפסק ולא תחזור השאלה לדוכתה וכן בעיא רביעית ואין הרביעית הולכת באת"ל לכך לא קאמר בה את"ל ואם תפשוט שלישית נפשוט גם רביעית: **ואמר** לו השואל שלח ושלחה ומתה חייב וכן בשעה שמחזירה. תימה דבהגוזל קמא (ב"ק דף קד. ושם) אמר שמואל אין משלחין מעות בדיוקני אפילו עדים חתומים עליה ופריך אלא לשמואל מאי תקנתיה ומשני כי הא דר' אבא כו' דמהני מה שכותב התקבלתי והשתא בלא התקבלתי מהני אם יכול לכתוב שלח לי דאין סברא לחלק בין כותב לאומר פא"פ דכי היכי דמהני באומר מהני נמי בכותב ומאי קשה ליה דקאמר ומאי תקנתיה האיכא תקנתא טובא שיכתבו לו העדים ויחתמו שפלוני אמר לך שתשלח ויש לומר דפשיטא שמואל תקנת כפשיטות לשמואל כמו לרבי יוחנן ואינו אומר מאי תקנתיה אלא לפי שרוצה להביא מרבי אבא ולאוקי דאפילו התקבלתי לא מהני אם מת משלח ונפלו נכסי קמי יתמי קודם שבא ליד שליח ואין תקנתא אלא בהרשאה:

אמר

עין משפט נר מצוה

לה א מיי' פ"ג מהל' שאלה ופקדון הל' ג סמג עשין פג טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ד:

לו ב ג מיי' שם פ"ג הל' י סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' יד וסעי' טו:

לז ד מיי' שם פ"ג הל' א סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שמ סעי' ה:

לח ה מיי' שם פ"ג הלכה ב טוש"ע שם סעי' ה:

מוסף רש"י

ושלחה לו ביד בנו כו' פטור. דלא קמה ברשות שואל להתחייב באונסים עד שיאמר לו מפוי לשלחה לו ביד בנו כו' (ב"ק קד.). אמר לו השואל שלחה לי כו' ושלחה ומתה. מדרכה בדרך קודם שתיכנס לביתו, חייב. באונסים, שהמשאיל עשה שליחות השואל, נתחייב השואל באונסיה, ואם לא אמר לו שלא אלא המשאיל שלחה לו כשאמר לו זה השאלני פרתך אמר הן ועמד ושלחה ומתה בדרך פטור (לעיל צ.). וכן בשעה שמחזירה. אם מסרה השואל ליד הפועלים להחזירה לבעלה ולא אמר המשאיל שלחה לי ביד פלוני ומתה, חייב, דלא קמה ברשותא דמשאיל (שם).

מסורת הש"ס

א) [ב"ק לה: וש"נ], ב) ב"ק קד., ג) לעיל פ:, ד) [שבועות מב.], ה) [קדושין כ.], ו) [במדבר ה], ז) והא דקאמר לעיל דרב נחמן מוקי לה כתרתי ה"ה לרב יהודה מוקי לה הכי אלא משום שצריך [לו] לפרש הכי הוי מחייב שבועה [נקט] ר"נ] אבל הוא הדין כמוכר ס' רש"ל.

הגהות הגר"א

[א] גמ' ומה שהודה לו לא טענו. תא"מ ונ"ב לפי' רש"י הוא מיותר אבל לפי' הרא"ש ז"ל דלא קתני לה היינו אמי ספיר (דקושית הגמ' משום דדמי לאמין ושעורין וע"י הרא"ש): [ב] תוס' ד"ה ה"ג ונראה כמו כו'. נ"ב וכ"כ הרא"ש ועוד אבל הרמב"ם ז"ל כאן ואת"ל:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones